

Sygn. akt II KO 61/21

POSTANOWIENIE

Dnia 5 sierpnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski

na posiedzeniu w dniu 5 sierpnia 2021 r.

w sprawie dotyczącej zażalenia M.P. i B.K. na postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. z dnia 29 kwietnia 2021 r., w przedmiocie odmowy wszczęcia śledztwa sygn. akt PR 1 Ds. (...)

po rozpoznaniu wniosku Sądu Rejonowego w W. z dnia 7 lipca 2021 r., sygn. akt II Kp (...) o przekazanie sprawy do rozpoznania zażalenia innemu sądowi równorzędnemu

na podstawie art. 37 k.p.k.

postanowił
nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W. postanowieniem z dnia 7 lipca 2021 r., sygn. akt II Kp (...), zwrócił się do Sądu Najwyższego o przekazanie do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu zażalenia M. P. i B. K. na postanowienie prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. z dnia 29 kwietnia 2021 r., w przedmiocie odmowy wszczęcia śledztwa sygn. akt PR 1 Ds. (...)

w sprawie przekroczenia uprawnień przez sędziego Sądu Rejonowego w W., do czego miało dojść w toku rozpoznania zażalenia M. P. i B. K. na umorzenie postępowania przygotowawczego prowadzonego w związku z zawiadomieniem złożonym w innej sprawie.

Uzasadniając przedmiotowe wystąpienie wskazano, że sędzia, której dotyczyły czynności sprawdzające Prokuratury, orzeka w Sądzie Rejonowym w W. Przedmiotem zarzutów podnoszonych przez autora zażalenia były czynności sądowe podejmowane przez sędziego w innej sprawie prowadzonej przez organy ścigania z inicjatywy skarżących. Okoliczność powyższa miałaby – w myśl uzasadnienia wniosku – przemawiać za przekazaniem sprawy rozpoznania zażalenia M. P. i B. K. innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości, a zwłaszcza potrzebę zapewnienia warunków do rozpoznania wniesionego środka odwoławczego w sposób obiektywny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o przekazanie zażalenia M. P. i B. K. innemu sądowi równorzędnemu w oparciu o przepis art. 37 k.p.k. - nie zasługiwał na uwzględnienie. Argumenty przytoczone w jego części motywacyjnej nie przekonują, że w niniejszej sprawie występują wątpliwości co do możliwości prawidłowego rozpoznania zażalenia M. P. i B. K. przez sąd właściwy na podstawie ustawy.

W istniejącej sytuacji procesowej zadaniem sądu karnego jest jedynie przeprowadzenie kontroli orzeczenia, które zostało wydane przez zupełnie inny – niesądowy – organ procesowy właściwy dla prowadzenia postępowania przygotowawczego. Sąd występujący z wnioskiem o zmianę właściwości nie wykazał, że nie jest w stanie – bez szkody dla wymiaru sprawiedliwości – wykonać prawidłowo tego zadania. Ograniczył się jedynie do deklaracji o potrzebie *„uniknięcia zarzutów, które mogłyby wskazywać na brak obiektywizmu i bezstronności przy rozpoznawaniu sprawy”*. Z syntetycznej argumentacji zamieszczonej we wniosku Sądu Rejonowego nie wynika jednak, jakie to konkretne okoliczności miałyby podważać obiektywizm i bezstronność Sądu właściwego do rozpoznania środka odwoławczego na podstawie przepisów ustawowych określających właściwość miejscową.

Brak sprecyzowania okoliczności, które miałyby wywierać tak negatywny wpływ na działanie Sądu oraz stanowić potencjalne zagrożenie dla dobra wymiaru sprawiedliwości, uniemożliwia dokonanie ich oceny.

Tymczasem podkreślić należy, że zmiana właściwości miejscowej przewidziana w art. 37 k.p.k., jest instytucją o charakterze nadzwyczajnym i nie

podlega wykładni rozszerzającej. Dotyczy to zwłaszcza podstawowej przesłanki jej stosowania, jaką jest pojęcie dobra wymiaru sprawiedliwości, które determinuje przeniesienie sprawy, gdy cały sąd jest niewłaściwy do orzekania, a także wtedy, gdy zachodzą obawy o bezstronność sądu właściwego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zwraca się uwagę na to, że podstaw do kwestionowania *„tej ostatniej nie można upatrywać każdorazowo w podniesieniu wobec sędziego prowadzącego inne postępowania przez stronę niezadowoloną z ich przebiegu lub treści kończącego orzeczenia – zarzutu niedopełnienia obowiązków lub przekroczenia uprawnień i skierowania go do organów ścigania. Prowadziłoby to bowiem w konsekwencji do stworzenia swego rodzaju pozaustawowego sposobu sterowania przez strony właściwością miejscową sądów”* (por. postanowienie z dnia 11 kwietnia 2018 r., IV KO 22/18).

Zauważyć też trzeba, że sytuacja procesowa istniejąca w niniejszej sprawie nie dotyczy jeszcze etapu merytorycznego orzekania o odpowiedzialności karnej. Natomiast etap kontroli postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego jest stadium na tyle wczesnym, że rola Sądu ogranicza się jedynie do skontrolowania zakresu, zasadności i kompletności czynności przeprowadzonych przez organy ścigania – w kontekście zarzutów zażalenia. Podkreślić również należy – w kontekście rozpoznawania środków odwoławczych wnoszonych w odniesieniu do orzeczeń zapadających w toku procesu – istnienie rozwiązań ustawowych zakładających istnienie tzw. instancji poziomej. Zatem, już ustawodawca nie dostrzega zagrożenia dla bezstronności i obiektywizmu orzekania w sytuacji, gdy w tym samym sądzie zapada orzeczenie, a następnie przeprowadzana jest w stosunku do niego kontrola instancyjna – w innym składzie tego samego sądu. Tym bardziej odnosi się ta ocena do konfiguracji procesowej, w której środek odwoławczy dotyczy postanowienia wydanego przez organ właściwy dla prowadzenia postępowania przygotowawczego, poddane kontroli sądowej.

Powyższe względy doprowadziły do przekonania, że w realiach niniejszej sprawy wniosek przedstawiony przez Sąd Rejonowy w W., nie zawierał w istocie przekonujących argumentów wskazujących na to, że ten Sąd nie jest w stanie przeprowadzić kontroli prokuratorskiego postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa w sposób obiektywny i bezstronny. Natomiast ewentualne relacje

personalne (możliwe nawet w tak dużym Sądzie, jak Sąd Rejonowy w W.), mogą zostać uwzględnione w drodze wykorzystania innych instytucji procesowych niż mająca wyjątkowy charakter możliwość zmiany właściwości miejscowej przewidziana w art. 37 k.p.k.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy postanowił, jak na wstępie.